

The Effect of Social Sensitivity Course on Benevolence and Intercultural Sensitivity

Esra Asıcı¹ Ebru Külekçi Akyavuz²

To cite this article:

Asıcı, E. ve Külekçi Akyavuz, E. (2021). Sosyal duyarlılık dersinin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 355-369. doi:10.30900/kafkasegt.959544

Research article

Received: 29.06.2021

Accepted: 31.08.2021

Abstract

This study aimed to examine the effect of social sensitivity course on the university students' levels of benevolence and intercultural sensitivity. The participants consisted of 92 female and 48 male, totally 140 university students. The research was designed according to the pre-posttest, quasi-experimental design with experiment and control groups. While the experiment group consisted of 66 university students who took social sensitivity course, the control group consisted of 74 university students who didn't take social sensitivity course. The data were collected with Benevolence Scale, Intercultural Sensitivity Scale and a demographic information form. The students participating experiment group developed and applied various social sensitivity projects during the social sensitivity course. The projects developed by the students included "reading story for children", "collection of books for school library", "teaching in Quran course", "visiting village school", "playing with children", "visiting rehabilitation center and doing activities children with special needs", "integration of foreign and Turkish university students", "having breakfast with refugee children", "raising awareness about cancer", "making pizza with children with autism", "planting sapling" and "blood donation". In this process, the students in control group did not take part in any social sensitivity project. The data analysis carried out with SPSS 22.00 statistic program. In analysis, Mann Whitney U, Wilcoxon Signed Ranks Test and two-way variance analysis for repeated measures techniques were used. According to the obtained findings, taking social sensitivity course contributed to the increasing of benevolence in university students. The intercultural sensitivity of university students who took social sensitivity course increased; however this increasing was not statistically significant. The obtained findings were discussed in the light of related literature and suggestions were presented.

Keywords: social sensitivity, intercultural sensitivity, benevolence, university students

¹ Corresponding Author, Assistant Professor, esraasici01@gmail.com, Kilis 7 Aralık University, Muallim Rifat Educational Faculty, Turkey

² Assistant Professor, Kilis 7 Aralık University, Muallim Rifat Educational Faculty, Turkey

Sosyal Duyarlılık Dersinin Yardımseverlik ve Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisi¹

Esra Asıcı² Ebru Külekçi Akyavuz³

Atf:

Asıcı, E. ve Külekçi Akyavuz, E. (2021). Sosyal duyarlılık dersinin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisi. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8, 355-369. doi:10.30900/kafkasegt.959544

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 29.06.2021

Kabul Tarihi: 31.08.2021

Öz

Bu çalışmanın amacı, sosyal duyarlılık dersinin üniversite öğrencilerinin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırmanın katılımcıları 92 kadın, 48 erkek olmak üzere toplam 140 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma, ön test-son test deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desene dayalı olarak tasarlanmıştır. Deney grubu sosyal duyarlılık dersini alan 66 öğrenciden, kontrol grubu ise sosyal duyarlılık dersini almayan 74 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın verileri; Yardımseverlik Ölçeği, Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği ve demografik bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Deney grubu öğrencileri sosyal duyarlılık dersi kapsamında çeşitli sosyal sorumluluk projeleri geliştirip uygulamışlardır. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri sosyal sorumluluk projeleri “çocuklara masal okuma”, “okul kütüphanesi için kitap toplama”, “kuran kursunda öğreticilik yapma”, “köy okulu ziyareti”, “çocuklarla oyun oynama”, “rehabilitasyon merkezini ziyaret ederek özel gereksinimli çocuklarla etkinlik yapma”, “yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk üniversite öğrencilerinin kaynaştırılması”, “mülteci çocuklarla kahvaltı yapma”, “kansere ilişkin farkındalık oluşturma”, “otizmli çocuklarla pizza yapımı”, “fıdan dikme” ve “kan bağıışı”ni içermektedir. Bu süreçte kontrol grubundaki öğrenciler herhangi bir sosyal sorumluluk projesinde yer almamışlardır. Verilerin analizi SPSS 22.00 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizlerde, Mann Whitney U, Wilcoxon İşaretili Sıralar testleri ve tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sosyal duyarlılık dersini almak üniversite öğrencilerinin yardımseverlik düzeyinin artmasına katkı sağlamaktadır. Sosyal duyarlılık dersini alan öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyi artmakla birlikte, belirlenen bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar ilgili literatür ışığında tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal duyarlılık, kültürlerarası duyarlılık, yardımseverlik, üniversite öğrencileri

¹ Bu çalışma Kilis 7 Aralık Üniversitesi tarafından desteklenen “Sosyal Duyarlılık Derslerinin Üniversite Öğrencilerinin Liderlik Özyeterliği, Yardımseverlik, Girişimcilik ve Kültürler Arası Duyarlılık Algıları Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi” başlıklı bilimsel araştırma projesinin bir bölümü olup, Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi’nde (IPCEDU 2020) sözlü bildiri olarak sunulmuştur

² Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, esraasici01@gmail.com, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Türkiye

³ Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Türkiye

Giriş

Sosyal ve kültürel bir varlık olan insanın, hayatını bir topluluğa bağlı olarak devam ettirme gerekliliğinden dolayı, toplumsal ve evrensel bazı değerlere uyması kaçınılmazdır. İçinde bulunduğumuz çağda gerek Türkiye’de gerekse de dünyada insanları olumsuz etkileyen pek çok olay (terör olayları, savaşlar, göçler, doğal afetler ve salgın hastalıklar gibi) meydana gelmektedir. Yaşanan bu olumsuzlukların üstesinden gelinmesi farklı toplumlardan insanların birbirlerine karşı olumlu tutumlar içinde olmalarını ve olumlu iletişim kurabilmelerini gerektirmektedir. Böyle olumlu bir atmosferin oluşmasını etkileyen faktörlerden biri insanların sahip oldukları değerlerdir. Özellikle de geleceği şekillendirecek olan gençlerin sahip oldukları değerler, hem kendi toplumları hem de insanlık açısından önem arz etmekte, gençlerin toplum tarafından kabul gören ulusal ve evrensel değerlere sahip olmaları beklenmektedir (Coşkun ve Yıldırım, 2009). Gençlerin benimsedikleri değerler, toplumsal sorunların çözülmesi ve toplumun refaha ulaşmasına katkı sağlamanın yanı sıra bireysel olarak onların daha başarılı, verimli ve mutlu bir yaşam sürmelerine de yardımcı olacaktır.

Hemen her gün terör olayları, savaş, göç, sel, yangın ya da hastalık gibi olumsuz bir durumla karşı karşıya kaldığımız dikkate alındığında, günümüzde gençlerin sahip olması gereken en önemli değerlerden birinin “yardımseverlik” olduğu düşünülmektedir. Toplumsal bütünlüğü sağlamada önemli bir değer olan yardımseverlik, bireyin başkalarına gönüllü olarak yardım etmesini ifade etmektedir (Podsakoff ve ark., 2000).Yardımseverlik; herhangi bir hesap gözetmeksizin başkaları için bir şeyler yapmayı, sahip olunan güç ve imkânları diğer insanların iyiliği için kullanmayı, sıkıntısı olan bir kimsenin sıkıntısını gidermeyi, başkalarının sorumluluklarını paylaşmayı ve zor durumda olan kişilerin güçlüğünü gönüllü olarak gidermeye çalışmayı içermektedir (Karatekin ve ark., 2012). Yardımseverlik yalnızca maddi ölçütlere göre değerlendirilen bir kavram değildir. Söylenen söz, başkalarının kederini ve sıkıntısını paylaşma, onlara umut olma, aç kalanı doyurma, başkalarına bir şeyler öğretme, yol gösterme ve hastaları iyileştirme gibi davranışları da barındırmaktadır (Aktepe, 2010; Vatandaş, 2003). Özetle, yardımseverliğin başkalarının iyi oluşunu arttırmak amacıyla gönüllü olarak sergilenen davranışların bütünü olduğu söylenebilir.

Yardımseverlik bireyler arasındaki bağlılığı güçlendirmektedir (Çiçekliyurt ve Demir, 2015). Toplamların varlığını sürdürebilmesinin koşullarından biri, bireylerin yardımseverlik değerini benimseyerek günlük yaşamlarında yardımsever davranışlar sergilemeleridir (Aktepe, 2010). Farklı toplumlardan gelen insanların daha çok bir arada yaşamaya başladığı ve kültürlerarası etkileşimin arttığı (Yılmaz ve ark., 2017) günümüzde yardımseverlik daha da önemli bir hale gelmiştir. Yardımsever davranışların ortaya çıkması bireyin başkalarına karşı duyarlı olmasını da gerektirir. Her kültürün kendine has yaptırımları, değer yargıları, gelenek ve görenekleri, alışkanlıkları, önyargıları ve değerleri bulunmaktadır (Güvenç, 1999). Bu farklılıklarla uyumlu bir şekilde yaşamak için bireyler, farklı kültürlerle karşı daha duyarlı olmalıdır.

Bir değer olarak “duyarlılık”, bireyin yaşadığı dünya ve olaylarla ilişki kurmasını ve bu konuda sorumluluk almasını ifade etmektedir (Keskin ve Öğretici, 2013). Kültürlerarası duyarlılık ise; bireyin içinde yaşadığı toplumdaki kültürel farklılıkları ayırt etme (Hammer, 2015), anlama ve takdir etmede olumlu ve istekli bir tutum geliştirebilmesini anlatmaktadır (Chen ve Starosta, 2000). Kültürlerarası iletişim becerisinin bir parçası olan kültürlerarası duyarlılık, topluluklar arasında var olan farklılıkları anlamaya, kabullenmeye ve takdir etmeye istekli olmayı içermektedir (Bulduk, Tosun ve Ardıç, 2011). İnsanların kültürlerarası duyarlılık düzeylerini geliştirmesi, kültürel olarak farklı insanlarla etkileşimlerini artırmanın yanı sıra tüm dünyaya etki ederek daha geniş bir anlayışa sahip olmalarına katkı sağlamaktadır (McMurray, 2007). Bu bağlamda, özellikle de kültürel açıdan oldukça zengin olan yükseköğretim kurumlarında, farklı kültürel geçmişlere sahip olan bireylerin başarılı ve verimli iletişim kurabilmeleri için kültürlerarası duyarlılığa sahip olmaları gerekmektedir (Öğüt ve Olkun, 2018).

İçinde bulunduğumuz çağda artan olumsuz yaşam koşullarıyla birlikte, gençlerin yardımsever ve farklı kültürlerle duyarlı olması daha da önemli bir hale gelmiştir. Gençlerin önyargılarının üstesinden gelerek, farklı kültürleri tanımaya, anlamaya ve ihtiyacı olanlara yardım etmeye yönelik istekliliğinin artırılması, olası iletişim problemleri, çatışma ve anlaşmazlıkların önlenmesi açısından değerlidir. Buna göre, gençlerin yardımseverliğe ve farklı kültürlerle ilişkin olumlu tutumlar

geliştirmesinin ve kendisinden farklı olanları yadırgamayıp gerektiğinde onlara karşı yardımsever davranışlar göstermesinin sağlanmasının toplumsal varlığımızı sürdürmek ve toplumsal refahı sağlamak açısından önemli olduğu söylenebilir. Toplumsal dayanışma ve işbirliğinin oluşması açısından bu değerleri benimseyen gençler yetiştirmek kritik bir unsurdur (Çiftçi, Yüksel ve Yıldız, 2005). Bu noktada, eğitim kurumları önemli bir işlev kazanmaktadır.

Eğitim ve öğretim sürecinin temel amaçlarının başında bireylere bilgi, beceri ve değer kazandırmak ile meslek edindirmek gelmekte, insan davranışlarının, karakterlerinin ve kişiliklerinin oluşturulmasında eğitim ve öğretim etkin bir rol oynamaktadır (Kara, Altıntaş ve Kaya, 2017). Eğitim kurumları toplumsal ve evrensel değerlerin genç kuşaklara aktarılmasından sorumludur (Sönmez ve Akıncan, 2013). Küreselleşen dünyada eğitim kurumlarına atfedilen misyon, kültürel duyarlılığa sahip (Meyer, Sherman ve MaKinster, 2006) ve yardımsever bireyler yetiştirmeleridir. Çünkü eğitim kurumları farklı kültürel yapıya sahip bireylerin birlikte yaşadığı kurumlardır (Dilmen ve Öğüt, 2010) ve bu değerlerin kazandırılması açısından uygun ortamlar sağlamaktadır. Dolayısıyla, eğitim kurumlarında değer öğretimi amaçlayan çeşitli uygulamalar yapılması gerekmektedir.

Değerler eğitimi açısından, eğitimin her kademesi önemli olmakla birlikte; oldukça zengin bir kültürel ortam sunması nedeniyle üniversite eğitimi daha çok önem arz etmektedir. Üniversite eğitimi yetişkin yaşama geçişin önemli bir adımıdır. Üniversite yılları, pek çok gencin ailesinden ayrılarak kendi ayakları üzerinde durmaya başladığı, yaşamında belki de ilk kez pek çok sorumluluğu tek başına üstlendiği ve karşılaştığı sorunlarla tek başına başa çıkmaya çalıştığı yıllardır. Dolayısıyla yükseköğretim kurumları öğrencilerin sadece mesleki bilgi, beceri ve deneyimler kazandığı yerler olarak değerlendirilmemelidir. Yükseköğretim kurumları öğrencilerin içinde buldukları topluma katkı sağlayacak donanımı kazanmalarıyla da ilgilenmelidir (Külekcı, 2015).

Üniversite öğrencilerinden beklenen davranışlardan biri toplumsal olayların farkına varma ve bu olaylara karşı çözüm üretme sürecinde aktif rol oynamalarıdır. Yükseköğretim kurumlarında, öğrencilerin bu davranışsal kazanımını elde etmelerini hedefleyen derslerden biri “Sosyal Duyarlılık” dersidir. Öğrencilerin toplumsal konulara duyarlılığının artırılmasını amaçlayan bu ders, farklı yükseköğretim programlarında “topluma hizmet uygulamaları” “toplumsal sorumluluk” ya da “sosyal duyarlılık/sorumluluk” adıyla verilmektedir. Sosyal duyarlılık dersi, yaşantısal öğrenme aktiviteleri aracılığıyla, öğrencilerin toplumsal duyarlılık ve farkındalık, işbirliği, dayanışma, etkili iletişim ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmelerine, toplumsal sorumluluk bilincini kazanmalarına, bireysel ve toplumsal değerleri öğrenmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir (Küçüköğlü, 2012).

Değer eğitimi açısından önemli bir fırsat olarak görülen sosyal duyarlılık dersi (Bulut, Bulut ve Bulut, 2012) öğrencilerin kişisel, mesleki, duygusal ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Boran ve Karakuş, 2017; Elma ve ark., 2010; Tülüce, 2014; Uğurlu ve Kırıl, 2013). Sosyal duyarlılık dersi kapsamında projeler geliştirip uygulayan öğrenciler toplumsal sorunlara ilişkin duyarlılık, toplumla bütünleşme, iletişim, dayanışma, sorumluluk duygusu, vefakarlık gibi sosyal konularda farkındalık kazanmakta ve insan ilişkileri, liderlik, özgüven, empati, problemlerle başa çıkma, öz-değerlendirme, hayatı daha derin bir farkındalıkla gözlemlene gibi bireysel konularda da gelişim göstermektedirler (Elma ve ark., 2010; Kara, Altıntaş ve Kaya, 2017; Tülüce, 2014; Yılmaz, 2011). Sosyal duyarlılık dersini alan öğrenciler bir yandan topluma hizmet bilinci kazanırken diğer yandan toplum hizmeti sunmuş olmaktan dolayı mutluluk, huzur ve gurur duygularını yaşamaktadırlar (Kocadere ve Seferoğlu, 2013; Tülüce, 2014).

Yapılan çalışmalar sosyal duyarlılık dersinin, öğrencilerin gelişimine çok yönlü olarak katkı sağladığını göstermektedir (Boran ve Karakuş, 2017; Elma ve ark., 2010; Kara ve ark., 2017; Kocadere ve Seferoğlu, 2013; Tülüce, 2014; Yılmaz, 2011). Ancak bu çalışmalar sadece topluma hizmet uygulamaları dersini alan eğitim fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla, farklı fakültelerde okuyan öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen sosyal duyarlılık dersinin etkisinin incelenmesi araştırmacılara katkı sağlayacaktır. Sosyal duyarlılık dersi kapsamında gerçekleştirilen aktiviteler, eğitim kurumlarının üstlendiği toplumsal değerlerin aktarılması işleviyle (Sönmez ve Akıncan, 2013) ilişkilidir. Bu nedenle, sosyal duyarlılık dersini alan öğrencilerin kültürlerarası duyarlılığa ve yardımseverlik değerine ilişkin farkındalıklarının artmasıyla, farklı kültürlerle ve yardımlaşmaya yönelik tutumlarının değişmesi de mümkün olacaktır. Bu bağlamda çalışmada,

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin farklı fakültelerinde okutulmakta olan sosyal duyarlılık dersini alan öğrencilerin, bu ders kapsamında gerçekleştirdikleri farklı sosyal sorumluluk projelerinin yardımseverlik değeri ve kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisinin deneysel olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmada “Sosyal duyarlılık dersi yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık üzerinde etkili midir?” sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmanın hipotezi “Sosyal duyarlılık dersi öğrencilerin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık düzeyleri üzerinde etkilidir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, ön test-son test deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desene dayalı olarak tasarlanmıştır. Değişkenler arasında oluşturulan neden sonuç ilişkisini test etmeyi amaçlayan deneysel araştırmalarda, araştırmacı bağımsız değişkeni manipüle etmekte ve deneklerin en az iki koşulda bağımlı değişkene ait elde edilen ölçümlerini karşılaştırmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Eğitim ortamlarında gerçekleştirilen deneysel çalışmalarda, katılımcıların gruplara yansız olarak atanması zor olduğu için, çalışmada yarı deneysel desen (Gay, Mills ve Airasian, 2005) kullanılmıştır.

Tablo 1.

Deneysel Desen Süreci

Gruplar	Ön test	İşlem	Son test
Deney	Yardımseverlik ölçeği Kültürlerarası duyarlılık ölçeği	Sosyal sorumluluk projelerinin geliştirilmesi ve uygulanması	Yardımseverlik ölçeği Kültürlerarası duyarlılık ölçeği
Kontrol	Yardımseverlik ölçeği Kültürlerarası duyarlılık ölçeği	-----	Yardımseverlik ölçeği Kültürlerarası duyarlılık ölçeği

Çalışma Sosyal Duyarlılık dersi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın gerçekleştirildiği üniversitede Sosyal Duyarlılık üniversitenin tüm bölümlerinde okuyan öğrencilerin zorunlu olarak alması gereken 2 kredilik ve uygulamaya dayalı bir derstir. Bu ders kapsamında öğrencilerin toplumla bütünleşmesini sağlayacak faaliyetlerde yer almaları önemsenmektedir. Ders 10-15 kişilik öğrenci gruplarına bir öğretim elemanının danışman olarak atanması şeklinde yürütülmektedir. Bir dönem olarak belirlenen sosyal duyarlılık dersi iki aşamadan oluşmaktadır. Dersin birinci aşamasında sosyal duyarlılık, yardımseverlik, liderlik gibi konular teorik olarak ele alınmaktadır. İkinci aşamada ise öğrencilerin toplumsal sorunları belirleyip bu sorunlara yönelik projeler oluşturup uygulamaları sağlanmaktadır.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, deney grubu öğrencileri aldıkları sosyal duyarlılık dersi kapsamında çeşitli sosyal sorumluluk projelerini geliştirerek uygulamışlardır. Öğrencilerin gerçekleştirdikleri sosyal sorumluluk projeleri “çocuklara masal okuma”, “okul kütüphanesi için kitap toplama”, “kuran kursunda öğreticilik yapma”, “köy okulu ziyareti”, “çocuklarla oyun oynama”, “rehabilitasyon merkezini ziyaret ederek özel gereksinimli çocuklarla etkinlik yapma”, “yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk üniversite öğrencilerinin kaynaştırılması”, “mülteci çocuklarla kahvaltı yapma”, “kansere ilişkin farkındalık oluşturma”, “sokak hayvanlarına farkındalığı arttırma”, “çocuklara top dağıtma”, “otizmli çocuklarla pizza yapımı”, “fidan dikme”, “kan bağıışı”, “kediler için kedi evleri yapma”, “hayvan barınağı ziyareti”, “çevre temizliği”, “çocuk esirgeme kurumunu ziyaret ederek üniversite bölümlerini tanıtmaya”, “okul öncesinde deprem eğitimi” ve “ tansiyon ve şeker ölçümü yapma”yı içermektedir. Bu süreçte kontrol grubundaki öğrenciler herhangi bir sosyal sorumluluk projesinde yer almamışlardır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcıları 92 kadın, 48 erkek olmak üzere toplam 140 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Katılımcıların yaşları 18 ile 60 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 21.29’dur (std. Sap.= 4.61). Deney grubu farklı öğretim üyelerinden sosyal duyarlılık dersini alan 66

öğrenciden, kontrol grubu ise sosyal duyarlılık dersini almayan 74 öğrenciden oluşmuştur. Öğrencilerin demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 2’de verilmektedir.

Tablo 2.

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

		Deney grubu		Kontrol grubu		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	45	68.18	47	63.51	92	65.71
	Erkek	21	31.82	27	36.49	48	34.29
Sınıf düzeyi	1. sınıf	-	-	50	67.57	50	35.71
	2. sınıf	28	42.42	23	31.08	51	36.43
	3. sınıf	27	40.91	1	1.35	28	20.00
	4. sınıf	11	16.67	-	-	11	7.86
Ekonomik durum	Düşük	11	16.67	11	14.86	22	15.71
	Orta	54	81.82	59	79.73	113	80.71
	Yüksek	-	-	4	5.41	4	2.86
Fakülte/MYO	İlahiyat fak.	8	12.12	7	9.46	15	10.71
	İktisat fak.	8	12.12	16	21.62	24	17.14
	Eğitim fak.	22	33.33	9	12.16	31	22.14
	Sosyal bilimler MYO	9	13.64	14	18.92	23	16.43
	Sağlık hizmetleri MYO	10	15.15	15	20.27	25	17.86
	Turizm MYO	9	13.64	13	17.57	22	15.71
	Toplam	66	100	74	100	140	100

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri demografik bilgi formu, Yardımseverlik Ölçeği ve Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formu araştırmaya katılan öğrencilerin, yaş, cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyi gibi kişisel bilgileri içermektedir.

Yardımseverlik Ölçeği

Demirci (2017) tarafından geliştirilen ölçek 7 maddeden oluşmaktadır ve 5’li Likert tipindedir. Ölçek geliştirme sürecinde, açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam varyansın %42.622’sini açıklayan özdeğeri 2.984 olan ve 7 maddeden oluşan tek boyutlu bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum indeksi değerleri; $\chi^2(14, N = 450) = 41,74, p < .001$; CFI = .98; NFI = .96; NNFI = .96; SRMR = .037; RMSEA = .066 şeklindedir. Ölçek geliştirme çalışmasında ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı .76 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ön test ölçümünde .63, son test ölçümü için .74 olarak bulunmuştur.

Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği

Chen ve Starosta (2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe’ye uyarlaması Öğüt ve Olkun (2018) tarafından yapılmıştır. Orijinal ölçek formu 5 faktör ve 24 maddeden oluşmakta ve 5’li Likert tipi derecelendirmeye dayanmaktadır. Türkçe ölçek formu için yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda ise ölçeğin 21 maddeden oluşan üç faktörlü bir yapısı olduğu görülmüştür. Bu faktörler “kültürel farklara saygı ve etkileşimden hoşlanma”, “etkileşimde sorumluluk/dikkatli olma” ve “etkileşimde kendine güvenmedir”. Üç faktörlü yapı toplam varyansın %37.5’ini açıklamıştır. Türkçe ölçek formu için Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı kültürel farklara saygı ve etkileşimden hoşlanma için .74 etkileşimde sorumluluk/dikkatli olma için .65 ve etkileşimde kendine güvenme için .61 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada sadece ölçekten alınan toplam puanlar kullanılmış ve Cronbach alfa değeri ön test ölçümü için .85, son test ölçümü için ise .87 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Araştırmanın verileri 2019-2020 eğitim öğretim yılı Güz döneminde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki bir devlet üniversitesinin farklı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerden toplanmıştır. Kullanılan ölçekler öğrencilere dersleri esnasında uygulanmıştır. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Araştırmacılar tarafından öğrencilere konu ile ilgili açıklamalar yapılmış olup ölçeklere isimlerini veya belirledikleri rumuzlarını yazmaları istenmiştir. Ölçekler ön test ve son test şeklinde aynı öğrencilere iki defa uygulanmıştır. Çalışma toplamda 14 hafta sürmüştür.

Veri Analizi

Verilerin analizi SPSS 22.00 istatistik paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizlere başlanmadan önce, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık ölçeklerinden aldıkları ön test ve son test puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Yapılan Kolmogorov Smirnov normallik testi sonuçları Tablo 3'te verilmektedir.

Tablo 3.
Normallik Analizi Sonuçları

Değişken	Gruplar	Ön test puanı			Son test puanı		
		KS	sd	<i>p</i>	KS	sd	<i>p</i>
Yardımseverlik	Deney	.16	66	.00*	.22	66	.00*
	Kontrol	.15	74	.00*	.15	74	.00*
Kültürlerarası duyarlılık	Deney	.11	66	.05	.09	66	.20
	Kontrol	.08	74	.20	.10	74	.08

**p*<.05

Bir veri setinin normal dağıldığını söyleyebilmek için normallik testi sonucunda elde edilen *p* değerinin .05 'ten büyük olması beklenmektedir (Can, 2014). Tablo 3'te görüldüğü gibi, yapılan Kolmogorov Smirnov normallik testi sonucunda, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin yardımseverlik ölçeğinden aldıkları ön test ($KS_{(deney)} = .16, p < .05, KS_{(kontrol)} = .15, p < .05$) ve son test ($KS_{(deney)} = .22, p < .05, KS_{(kontrol)} = .15, p < .05$) puanlarının normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden alınan ön test ($KS_{(deney)} = .11, p > .05, KS_{(kontrol)} = .08, p > .05$) ve son test ($KS_{(deney)} = .09, p > .05, KS_{(kontrol)} = .10, p > .05$) puanlarının ise normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Yardımseverlik ölçeğinden alınan puanlar normallik varsayımını karşılamadığı için, sosyal duyarlılık dersinin yardımseverlik üzerindeki etkisi belirlenirken non-parametrik test tekniklerinden Mann Whitney *U* ve Wilcoxon İşaretli Sıralar testleri kullanılmıştır.

Kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden alınan puanların normallik varsayımını karşıladığının belirlenmesinin ardından, tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi (ANOVA) yapmak için gereken diğer varsayımların karşılanıp karşılanmadığı incelenmiştir. Bu doğrultuda grupların varyanslarının homojen olup olmadığını belirlemek amacıyla Levene testi yapılmıştır. Levene testi sonucunda elde edilen *p* değerinin .05'ten büyük olması durumunda grupların varyanslarının homojen olduğu kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2012; Tabachnick ve Fidell, 2015). Yapılan Levene testi sonucunda kültürlerarası duyarlılık ön test ($F = .39, p = .53$) ve son test ($F = .08, p = .78$) puanları için grupların varyanslarının homojen olduğu belirlenmiştir. Sonrasında, ölçüm gruplarının ikili kombinasyonları için grupların kovaryansları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı kovaryans matrislerinin eşitliği testi aracılığıyla incelenmiştir. Kovaryans matrislerinin eşitliği testi sonucunda elde edilen *p* değerinin .05'ten büyük olması durumunda grupların kovaryans matrisleri arasında anlamlı farklılığın olmadığı söylenmektedir (Can, 2014). Mevcut veri seti için yapılan kovaryans matrislerinin eşitliği testi sonuçları, grupların kovaryans matrisleri arasında anlamlı farklılığın olmadığını göstermiştir ($F = .70, p = .55$). Normallik, varyansların homojenliği ve kovaryans matrislerinin eşitliği varsayımları karşılandığı için; sosyal duyarlılık dersinin kültürlerarası duyarlılık üzerindeki etkisi belirlenirken tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Sosyal Duyarlılık Dersinin Yardımseverlik Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

İlk olarak deney ve kontrol gruplarının yardımseverlik ölçeğinden aldıkları puanların sıra ortalamaları Mann Whitney U testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.

Deney ve Kontrol Gruplarının Yardımseverlik Ölçeği Ön Test Puan Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılması

Gruplar	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Deney	66	73.64	4860.50	2234.50	.38
Kontrol	74	67.70	5009.50		

Tablo 4'te görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının yardımseverlik ön test puan sıra ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olmadığı belirlenmiştir ($U=2234.50$, $p>.05$). Buna göre, sosyal duyarlılık dersini almadan önce deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin yardımseverlik açısından birbirine denk oldukları söylenebilir.

Deney ve kontrol grubunun yardımseverlik ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarının sıra ortalamaları Wilcoxon İşaretli Sıralar testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.

Deney ve Kontrol Grubunun Yardımseverlik Ölçeği Ön Test ve Son Test Puan Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılması

Gruplar	Son test-ön test	N	Sıra ort.	Sıra top.	Z	p
Deney	Negatif sıra	6	13.50	81.00	-5.22**	.00*
	Pozitif sıra	41	25.54	1047.00		
	Eşit	19				
	Toplam	66				
Kontrol	Negatif sıra	24	27.98	671.50	-1.04**	.30
	Pozitif sıra	32	28.89	924.50		
	Eşit	18				
	Toplam	74				

* $p<.05$ ** Negatif sıralar temeline dayalı

Tablo 5'te görüldüğü gibi, deney grubunun yardımseverlik ölçeği ön test ve son test sıra ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonucunda, ön test ve son test sıra ortalamaları arasında istatistiksel açıdan 0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($z= -3.870$, $p<.05$). Belirlenen anlamlı farklılık son test puanı lehinedir. Buna göre, sosyal duyarlılık dersini almanın öğrencilerin yardımseverlik düzeyinin gelişmesinde etkili olduğu söylenebilir. Kontrol grubunun yardımseverlik ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puanlarının sıra ortalamaları karşılaştırıldığında ise, ön test ve son test sıra ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır ($z= -1.04$, $p>.05$).

Tablo 6.

Deney ve Kontrol Gruplarının Yardımseverlik Ölçeği Son Test Puan Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılması

Gruplar	n	Sıra ort.	Sıra top.	U	p
Deney	66	79.86	5271.00	1824.00	.01*
Kontrol	74	62.15	4599.00		

* $p<.05$

Tablo 6'da görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının yardımseverlik son test puan sıra ortalamalarını karşılaştırmak için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu saptanmıştır ($U=1824.00$, $p<.05$). Deney grubunun yardımseverlik ölçeği son test puan sıra ortalamaları (sıra ort: 79.86) kontrol grubunun son test puan sıra ortalamasından (sıra ort: 62.15) daha yüksektir.

Sosyal Duyarlılık Dersinin Kültürlerarası Duyarlılık Üzerindeki Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları ön test ve son test puan ortalamaları Tablo 7’de verilmektedir.

Tablo 7.
Kültürlerarası Duyarlılık Ön Test ve Son Test Puan Ortalamaları

Gruplar	n	Ön test		Son test	
		\bar{X}	SS	\bar{X}	SS
Deney	66	86.16	10.01	86.74	10.12
Kontrol	74	86.68	8.87	85.63	10.59

Tablo 7’de görüldüğü gibi, deney grubundaki öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ön test ölçümünde $\bar{X}=86.16$ iken son test ölçümünde $\bar{X}=86.74$ ’e yükselmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ön test ölçümünde $\bar{X}=86.68$ iken, son test ölçümünde $\bar{X}=85.63$ ’e düşmüştür. Grupların, kültürlerarası duyarlılık ön test ve son test puan ortalamalarındaki farklılaşmanın istatistiksel açıdan anlamlı olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan iki faktörlü ANOVA sonuçları Tablo 8’de verilmektedir.

Tablo 8.
Kültürlerarası Duyarlılık Ön Test-Son Test Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Denekler arası	21464.64			.04	.85
Grup (Birey/grup)	5.86	1	5.86		
Hata	21458.78	138	155.50		
Denekler içi	5687.71				
Ölçüm (Ön test-Son test)	3.82	1	3.82	.09	.76
Grup*Ölçüm	46.16	1	46.16	1.13	.29
Hata	5637.73	138	40.85		
Toplam	27152.35	140			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, yapılan tekrarlı ölçümler için iki faktörlü ANOVA sonucunda, farklı işlem gruplarında olmanın öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık düzeyi üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır ($F(1-138)=1.13, p>.19$). Bir diğer deyişle, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık puanlarında ön testten son teste meydana gelen değişim istatistiksel olarak anlamlı değildir. Sosyal duyarlılık dersini almak deney grubu öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyinin artmasına katkı sağlamamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma Güneydoğu Anadolu Bölgesi’ndeki bir devlet üniversitesinin farklı fakültelerinde okutulmakta olan sosyal duyarlılık dersinin üniversite öğrencilerinin yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık değerini kazanmaları ve geliştirmeleri üzerinde etkili olup olmadığını test etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmadan elde edilen ilk bulguya göre, ön test ölçümünde deney ve kontrol gruplarının yardımseverlik puan sıra ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık yokken, son test ölçümünde, deney grubunun yardımseverlik puan sıra ortalamalarının kontrol grubundan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, sosyal duyarlılık dersini alan deney grubundaki öğrencilerin yardımseverlik puan sıra ortalamalarının ön test ölçümünden son test ölçümüne istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir artış gösterdiği; ancak kontrol grubunun yardımseverlik puan sıra ortalamalarında ön test ölçümünden son test ölçümüne istatistiksel olarak anlamlı bir değişim olmadığı belirlenmiştir. Bulgulardan, sosyal duyarlılık dersi kapsamında gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projesi uygulamalarının öğrencilerin yardımseverlik değerini kazanmaları ve geliştirmelerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde yapılan çalışmalar da topluma hizmet uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projesi uygulamalarının öğrencilerin yardımlaşmanın önemine

ilişkin farkındalıklarının artmasına ve yardımseverlik değerinin gelişimine katkı sağladığını göstermektedir (Gökçe, 2011; Kara, Altıntaş ve Kaya, 2017; Nas, Çoruhlu ve Akbulut, 2015). Elde edilen sonuca göre, sosyal duyarlılık dersini aldıktan sonra üniversite öğrencilerinin; herhangi bir hesap gözetmeksizin başkaları için bir şeyler yapma, sahip olduğu güç ve imkânları diğer insanların iyiliği için kullanma, sıkıntısı olan bir kimsenin sıkıntısını giderme, başkalarının sorumluluklarını paylaşma ve zor durumda olan kişilerin güçlüğünü gönüllü olarak giderme (Karatekin vd., 2012) gibi yardımseverlik davranışlarını göstermeye daha yatkın hale gelmektedirler. Bu sonuç, sosyal duyarlılık dersinin öğrencilerin kişisel, duygusal ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini (Boran ve Karakuş, 2017; Elma vd., 2010; Tülüce, 2014) gösteren araştırmaların sonuçlarını desteklemektedir.

Sosyal duyarlılık dersinin öğrencilerin yardımseverlik değerini kazanmaları ve geliştirmelerinde etkili olduğuna ilişkin sonuç, sosyal duyarlılık derslerinin değer eğitimi açısından önemli bir fırsat olduğunu (Bulut vd., 2012) doğrulamakta ve bireysel ve toplumsal değerlerin öğrenilmesine yardımcı olma hedefini (Küçüköğlü, 2012) gerçekleştirdiğini kanıtlamaktadır. Duman (2021), Yıldız ve Kapu (2012) tarafından yapılan çalışmalarda da üniversite öğrencilerinin yardımseverlik değerlerini benimsedikleri belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerine toplumsal sorunların çözümünde, bireysel sorumluluk alacakları yaşantılarla aktiviteler sunmanın yardım etme davranışına ilişkin bakış açılarını ve yardımseverlik davranışlarını olumlu yönde etkilediği açıkça ortadadır.

Araştırmanın ikinci bulgusuna göre, deney grubundaki öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları ön test ölçümünden son test ölçümüne artış gösterirken; kontrol grubu öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları ön test ölçümünden son test ölçümüne azalmıştır. Bununla birlikte, grupların, kültürlerarası duyarlılık ön test ve son test puan ortalamalarındaki farklılaşmanın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır. Buna göre, sosyal duyarlılık dersi kapsamında gerçekleştirilen sosyal sorumluluk projesi uygulamaları öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık değerini kazanmaları ya da geliştirmelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip değildir. Alan yazındaki çalışmalarda topluma hizmet uygulamaları dersini alan öğrencilerin toplumsal sorunlara ve çevreye duyarlılık kazandıkları dikkat çekmektedir (Gökçe, 2011, Kesten, Köçer ve Egüz, 2014; Nas ve ark., 2015). Kültürlerarası duyarlılık, bireyin içinde yaşadığı toplumdaki kültürel farklılıkları ayırt etme (Hammer, 2015), anlama ve takdir etmede olumlu ve istekli bir tutum geliştirebilmesini anlatmakta (Chen ve Starosta, 2000), bu da farklı kültürlerden insanlarla iletişime geçmeyi gerektirmektedir. Bu çalışmada deney grubunda yer alan öğrencilerin gerçekleştirdikleri sosyal sorumluluk projelerinin hepsi farklı kültürlerden insanlarla bir araya gelmeyi içermemektedir. Bazı öğrenci grupları “yabancı uyruklu üniversite öğrencileri ile Türk üniversite öğrencilerinin kaynaştırılması”, “mülteci çocuklarla kahvaltı yapma” ya da “otizmlilerle çocuklarla pizza yapımı” gibi farklı kültürel özelliklerden insanlarla etkileşimde bulunmayı gerektiren projeler yürütmüştür. Yabancı uyruklu öğrenciler ile Türk üniversite öğrencilerinin kaynaşmasını kapsayan proje kapsamında öğrencilerin gelenek, görenek, yemek, kıyafet gibi kendi kültürel özelliklerinin paylaşımını içeren bir dizi faaliyetler gerçekleştirilmiş bunun yanı sıra yabancı uyruklu ve Türk öğrencilerinin kaynaşmasını sağlayacak sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Mülteci çocuklarla yapılan sosyal sorumluluk projelerinde ise üniversite öğrencileri ile Milli Eğitime bağlı okullarda eğitimine devam eden mülteci öğrencilerle kahvaltı programı hazırlanarak kültürel anlamda kaynaşmaları sağlanmıştır. Ayrıca otizmlilerle çocuklarla yapılan projede ise otizmlilerle çocuklarla üniversite öğrencilerinin bir araya gelerek bir mutfak atölyesinde yemek yapıp vakit geçirmeleri sağlanmıştır. Bu projelerde yer alan öğrenci grupları hem farklı kültürdeki bireylerle bir araya gelmiş hem de kültürel paylaşım içerisinde bulunmuşlardır. Bazı öğrenci grupları da “fidan dikme”, “kediler için kedi evleri yapma”, “hayvan barınağı ziyareti” ya da “çevre temizliği” gibi daha çok doğayla ilgili sosyal sorumluluk projeleri yürütmüşlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuç, gerçekleştirilen tüm sosyal sorumluluk projelerinin farklı kültürlerden insanlarla bir araya gelmeyi içermemesinden kaynaklı olabilir.

Sonuç olarak, araştırmanın bulgularından yardımseverlik değerinin kazanılması açısından sosyal duyarlılık dersinin etkili olduğu, kültürlerarası duyarlılık açısından ise istatistiksel olarak anlamlı olmasa da artış ortaya çıkardığı anlaşılmaktadır.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak eğitim ortamında gerçekleştirilmesi nedeniyle çalışmada yarı deneysel desen kullanılmış ve plasebo grubuna yer verilmemiştir. Gelecek çalışmalarda plasebo grubuna da yer verilmesi, elde edilen olumlu sonuçların gerçekten sosyal duyarlılık dersinin bir sonucu olup olmadığını anlamaya yardımcı olacaktır. İkinci olarak, araştırmanın gerçekleştirildiği üniversitede sosyal duyarlılık dersi farklı fakültelerde farklı dönemler ve sınıf düzeylerinde okutulmakta olduğundan dolayı, deney ve kontrol grupları oluşturulurken öğrencilerin sınıf düzeyi ve fakülte açısından eşit dağılmasını sağlamak mümkün olmamıştır. Dolayısıyla elde edilen sonuçlar değerlendirilirken, öğrencilerin yaşı ve öğrenim gördükleri fakültenin özelliklerinin de sonuçlar üzerinde etkili olmuş olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışma sadece nicel yöntemle dayalı olarak tasarlanmış olduğundan gelecekte nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemle dayalı araştırmalar tasarlanması sonuçların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada sosyal duyarlılık dersinin etkisi sadece yardımseverlik ve kültürlerarası duyarlılık değerleri açısından test edilmiştir. Gelecek çalışmalarda farklı değerler üzerindeki etkisi test edilebilir.

Mevcut çalışmada sonuçlara dayalı olarak, özellikle de yardımseverlik değerini kazanmalarına yardımcı olmak için üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk projelerine katılmaya teşvik edilmesi önerilmektedir. Üniversitelerde sosyal sorumluluk projelerinin sadece sosyal duyarlılık dersi kapsamında gerçekleştirilmesi yerine öğrencilerin ders dışında da bu tür faaliyetlere yönlendirilmesi yararlı olabilir.

Lisans Bilgileri

e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan eserler Creative Commons Atıf Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Copyrights

The works published in e-Kafkas Journal of Educational Research are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Etik Beyannameesi

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirini gerçekleştirmediğimizi beyan ederiz. Aynı zamanda yazarlar arasında çıkar çatışmasının olmadığını, tüm yazarların çalışmaya katkı sağladığını ve her türlü etik ihlalinde sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu bildiririz.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik kurul adı: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulu

Etik kurul karar tarihi: 03.10.2019

Etik kurul belgesi sayı numarası:2019/14

Kaynakça

- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde “yardımseverlik” değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Boran, M. ve Karakuş, F. (2017). Topluma hizmet uygulamaları dersine yönelik öğretmen aday görüşlerinin incelenmesi. *Erciyes Journal of Education*, 1(1), 22-41.
- Bulduk, S., Tosun, H. ve Arduç, E. (2011). Türkçe kültürler arası duyarlılık ölçeğinin hemşirelik öğrencilerinde ölçümsel özellikleri. *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 19(1), 25-31.
- Bulut, M., Bulut, N. ve Bulut, A. (2012). Öğretmen eğitiminde değer eğitimi fırsatı olarak topluma hizmet uygulamaları dersi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 347-357.
- Büyüköztürk, S., Kılıç Çakmak, E., Akgün, O. E., Karadeniz, S. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Chen, G. and Starosta, W.J. (2000, November). *The development and validation of the intercultural sensitivity scale*. Paper was presented at the Annual Meeting of the National Communication Association. Seattle, WA. Erişim adresi: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED447525.pdf>
- Coşkun, Y. ve Yıldırım, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, VI(1), 311-328.
- Çiçekliyurt T. Z. ve Demir M. K. (2015). Dördüncü sınıf sosyal bilgiler dersinde doğrudan verilecek değerlerin kazanılma durumunun değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 75-94.
- Çiftçi, F., Yüksel, İ. ve Yıldız, R. (2005). *İlköğretim vatandaşlık ve insan hakları eğitimi* (8. Basım). İstanbul: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Demirci, İ. (2017). *Huzurlu ve mutlu yaşamın değerler ve karakter güçleri bağlamında karma bir araştırmayla incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dilmen, N., E. ve Ögüt, S. (2010). *Sosyalleşmenin yeni yüzü: Sosyal paylaşım ağları. marmara üniversitesi yeni medya ve etkileşim konferansı bildirgesi* içinde (s.237-247). Erişim adresi: <http://www.ocelott.com/documents/papers/sosyallesmenin-yeni-yuzu-sosyal-paylasim-aglariogutdilmen-.pdf>
- Duman, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin özgeçmiş düzeyleri ile sosyodemografik değişkenler açısından incelenmesi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 27-35.
- Elma, C., Kesten, A., Kiroğlu, K., Uzun, E. M. ve Dicle, A. N. (2010). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16(2), 231-252.
- Gay, L. R., Mills, G. E. ve Airasian, P. (2005). *Educational research: Competencies for analysis and application* (8. Basım). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Gökçe, N. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarına ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 176-194
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve kültür* (8. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hammer, M. R. (2015). The developmental paradigm for intercultural competence research. *International Journal of Intercultural Relations*, 48, 12–13. doi:10.1016/j.ijintrel.2015.03.004
- Kara, C., Altıntaş, A. ve Kaya, I.F. (2017). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamalarıyla “yardımseverlik değeri” kazanımları hakkındaki görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 11(22), 23-37.
- Karatekin, N., Ekşi, H., Işılak, H., Otrar, M., Koç-Yıldırım, P. ve Durmuş, A. (2012). *Perese değerler eğitimi öğretmen kitabı, yardımseverlik*. Ankara: Nobel.
- Keskin, Y. ve Öğretici, B. (2013). Sosyal bilgiler dersinde “duyarlılık” değerinin etkinlikler yoluyla kazandırılması: Nitel bir araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 143-181.
- Kesten, A., Köçer, M. ve Egüz, Ş. (2014). Topluma hizmet uygulamaları dersinin toplumsal bilinç kazandırmadaki etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(2), 393-410.
- Kocadere, S. A. ve Seferoğlu, S. S. (2013). Topluma hizmet uygulamaları dersinin işlenişi: Uygulama örnekleri ve sürece ilişkin öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(II), 75-89.

- Küçüköğlü, A. (2012). Öğretmen eğitiminde topluma hizmet uygulamaları deneyimsel bir öğrenme yaklaşımı. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(4), 214-226.
- Külekçi, E. (2015). *Üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk temelli liderlik becerilerinin geliştirilmesine yönelik deneysel bir çalışma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.
- McMurray, A. A. (2007). *Measuring intercultural sensitivity of international and domestic college students: The impact of international travel*. Florida: University of Florida.
- Meyer, L., Sherman, L. ve MaKinster, J. (2006). The effects of the Japan bridge project on third graders' cultural sensitivity. *Theory and Research in Social Education*, 34(3), 347-369, doi: 10.1080/00933104.2006.10473312
- Nas, S. E., Çoruhlu T. Ş. ve Akbulut, H. İ. (2015). Topluma hizmet uygulamaları dersinden yansımalar: Özel durum çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 27-43.
- Öğüt, N. ve Olkun, E. O. (2018). Üniversite öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılık düzeyi: Selçuk Üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 11(2), 54-73. doi: 10.18094/josc.430980
- Podsakoff, P.M., MacKenzie, S.B., Paine, J.B. and Bachrach, D.G. (2000). Organizational citizenship behaviors: A critical review of the theoretical and empirical literature and suggestions for future research. *Journal Management*, 26(3), 513-563.
- Sönmez, Ö. F. ve Akıncan, N. (2013). Ortaokul öğrencilerinin “Yardımseverlik” değeri ile ilgili metefor algıları. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, 7, 105-120.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı*. Mustafa Baloğlu (Çev. Edt.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- TDK (2019). Güncel Türkçe Sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5d846bc78634b3.30570972 adresinden alınmıştır.
- Tülüce, H. S. (2014). İngilizce öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinde elde ettikleri kazanımlara ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(2), 01-18. doi: 10.17679/iuefd.80654
- Uğurlu, Z. ve Kıral, E. (2013). Öğretmen adaylarının topluma hizmet uygulamaları dersinin işleyiş süreci ve kazanımlarına ilişkin görüşleri. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 37-55.
- Vatandaş, C. (2003) Toplumsal bir değer olarak” yardımlaşma” ve dilenciler. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 157.
- Yıldız, S. ve Kapu, H. (2012). Üniversite öğrencilerinin bireysel değerleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki: Kafkas Üniversitesi’nde bir araştırma. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(3), 39-66.
- Yılmaz, K. (2011). Eğitim fakültelerinin sosyal sorumluluğu ve topluma hizmet uygulamaları dersi: Nitel bir araştırma. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 4(2), 86-108.
- Yılmaz, M., Toksoy, S., Direk, Z.D., Bezirgan, S. ve Boylu, M. (2017). Cultural sensitivity among clinical nurses: a descriptive study. *Journal of Nursing Scholarship*. 49(2), 153-61.

Extended Summary

Introduction

As a social and cultural asset, people have to obey some social values. It is expected that youths have values adopted by society (Coşkun & Yıldırım, 2009). The values adopted by youths will help resolve social problems and contribute to the welfare of the society.

In recent years, many negative life events such as terrorist incidents, war, migration, natural disasters, and epidemics have been seen in both Turkey and the world. In this sense, it is thought that one of the values which are expected youth to have is benevolence. Benevolence refers to helping others voluntarily (Podsakoff et al., 2000). Benevolent individuals try to relieve someone's distress, share others' responsibilities, and help people who experience difficulty (Karatekin et al., 2012). Benevolent persons aim to increase others' well-being. Benevolent behaviors may include feeding the hungry people, teaching or guiding others, and healing the sick peoples (Vatandaş, 2003). Benevolence strengthens the bond among individuals in society (Çiçekliyurt & Demir, 2015). The survival of societies depends on embracing benevolence value and performing benevolence behaviors in daily life by individuals (Aktepe, 2010).

The emergence of benevolent behaviors requires the individual to be sensitive to others. Every culture has unique value judgments, customs, traditions, habits and prejudices (Güvenç, 1999). In order to live in harmony with these differences, individuals should be more sensitive to different cultures. As a value, sensitivity refers to individual takes responsibility for the world (Keskin & Öğretici, 2013). Intercultural sensitivity is related to recognizing (Hammer, 2015), understanding and appraising intercultural differences, and developing a positive attitudes toward intercultural differences (Yılmaz et al., 2017).

Overcoming prejudices of youths and increasing their willingness to help others and to recognize and to understand different cultures is important in terms of probable communication problems, conflicts and disagreements. At this point, educational institutions have a critical function. Educational institutions are responsible for transferring social values to younger generations (Sönmez & Akıncan, 2013). Hence, educational institutions should conduct some implementations which aim to teach values. Social sensitivity courses might be one of these implementations. Social sensitivity courses contribute to students' personal, vocational, emotional and social developments (Boran & Karakuş, 2017; Elma et al., 2010; Tülüce, 2014). The students who take social sensitivity course make progress in communication, cooperation, responsibility, leadership, self-confidence and empathy (Elma et al., 2010).

It was documented that social sensitivity courses contribute students' development in multiple ways. However, previous studies are only conducted with students from education faculty (Boran & Karakuş, 2017; Elma et al., 2010; Kara et al., 2017; Kocadere & Seferoğlu, 2013; Tülüce, 2014; Yılmaz, 2011). In current study, it was aimed to examine the effect of social sensitivity course on the university students' levels of benevolence and intercultural sensitivity. The study was designed as quantitative research and following research question was tried to reply: "Is social sensitivity course effective on benevolence and intercultural sensitivity?"

Method

The research was designed according to the pre-posttest, quasi-experimental design with experiment and control groups. The experiment group consisted of 66 university students who took social sensitivity course and the control group consisted of 74 university students who didn't take social sensitivity course. The data were collected with Benevolence Scale, Intercultural Sensitivity Scale and a demographic information form. The students participating experiment group developed and applied various social sensitivity projects during the social sensitivity course. The projects developed by the students include "reading story for children", "collection of books for school library", "teaching in Quran course", "visiting village school", "playing with children", "visiting rehabilitation center and doing activities children with special needs", "integration of foreign and Turkish university students", "having breakfast with refugee children", "raising awareness about

cancer”, “making pizza with children with autism”, “planting sapling” and “blood donation”. In this process, the students in control group did not take part in any social sensitivity project. The data analysis carried out with SPSS 22.00 statistic program. In analysis, Mann Whitney U, Wilcoxon Signed Ranks Test and two-way variance analysis for repeated measures techniques were used.

Findings

The results of Wilcoxon Signed Ranks Test regarding benevolence showed that there were statistically significant difference between pretest and posttest mean ranks of experimental group ($z = -3.870, p < .05$). However, there was no statistically significant difference between pretest and posttest mean ranks of control group ($z = -1.04, p > .05$). According to this result it can be said that taking social sensitivity course was effective on benevolence levels of university students.

Intercultural sensitivity scores of experimental group risen from pretest ($\bar{X}=86.16$) to posttest ($\bar{X}=86.74$), while intercultural sensitivity scores of control group decreased from pretest ($\bar{X}=86.68$) to posttest ($\bar{X}=85.63$). However, the results of two-way variance analysis for repeated measures showed that being in different group did not have significant effect on students’ intercultural sensitivity levels ($F(1-138)=1.13, p > .19$).

Discussion, Conclusion and Recommendations

Findings revealed that practices of social responsibility projects were effective in gaining and developing benevolence value of university students. It can be said that after social sensitivity course, university students became more prone to demonstrate benevolence behaviours. This result was parallel with previous studies which showed that social sensitivity courses positively affected students’ personal, emotional and social development (Boran & Karakuş, 2017; Elma et al., 2010; Tülüce, 2014). As Bulut et al (2021) indicated, social sensitivity course is important in terms of value education. Experiential activities which university students take individual responsibility for resolving social problems affects their perspective on being benevolent and benevolence behaviors positively.

According to the finding, the practice of social responsibility projects had no significant effect in gaining and developing intercultural sensitivity value of university students, although intercultural sensitivity scores of experimental group increased from pretest to posttest. Intercultural sensitivity requires that individuals recognize cultural differences in society (Hammer, 2015), have a positive attitude toward understanding and appraising of different cultures (Chen & Starosta, 2000). And, this requires contacting people from different cultures. However, in this study, all of the projects which were conducted in the scope of social sensitivity course did not include communicating people from different cultures.

Consequently, social sensitivity course is effective in terms of benevolence behaviors, but not intercultural sensitivity. It is suggested that university students be encouraged to participate social sensitivity projects. This study has some limitations. First, the placebo effect was not evaluated. Second, the distributions of students in experimental and control groups were not balanced in terms of faculty, department and grade level.